

**В.О. Волошин,
Г.І. Тітов***

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ СБ УКРАЇНИ З ІНШИМИ ВІЙСЬКОВИМИ ТА ВІДОМЧИМИ ФОРМУВАННЯМИ МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПОВСЯКДЕННОЇ ГОТОВНОСТІ

*Національна академія Служби безпеки України
Військово-медичне управління Служби безпеки України*
м. Київ*

Ключові слова: медична служба
СБ України, організація, взаємодія
Key words: medical duty of Security
service of Ukraine, organization,
cooperation

Резюме. В работе изучено и проанализировано состояние взаимодействия медицинской службы СБ Украины с медицинскими службами других министерств и ведомств в современных условиях. Полученные данные свидетельствуют о том, что в условиях мирного времени данное взаимодействие реализуется с учетом их основных организационных аспектов функционирования в условиях единого медицинского пространства Украины.

Summary. In the work the state of co-operation of medical service of Security service of Ukraine with medical service of other ministries and departments in modern conditions was studied and analyzed. Obtained findings testify that in peaceful conditions this co-operation is realized taking into account their basic organizational aspects of functioning in the conditions of a single medical space of Ukraine.

Виконання державної програми України „Здоров’я нації” покладає на систему охорони здоров’я держави низку актуальних завдань, направлених на профілактику, ефективне лікування і проведення вичерпних реабілітаційних заходів, найбільш результативна реалізація яких можлива лише за умов ефективного функціонування єдиного медичного простору. Це покладає на медичні служби силових міністерств та відомств потребу у налагодженні взаємодії між собою і загальнодержавною системою охорони здоров’я, яка б забезпечувала послідовність і наступність надання медичної допомоги військовослужбовцям (ВС) у відповідності до затверджених стандартів [1 - 4].

З урахуванням реалізації концепції єдиного медичного простору, системне медичне забезпечення особового складу Служби безпеки України (СБ України) здійснюється закладами охорони здоров’я СБ за комбінованим принципом: закритої системи її надання на рівні амбулаторно-поліклінічної допомоги з використанням цехово-дільничного принципу роботи та впровадженням стаціонарозамісних технологій (85,0% звернень) і відкритої на рівні спеціалізованої, висококваліфікованої допомоги (в т.ч. стаціонарного етапу її надання) в закладах охорони здоров’я Міністерства охорони здоров’я України (МОЗ Укра-

їни), Міністерства оборони України (МО України) та інших (15,0% звернень) [10].

На сьогодні у науковій літературі відсутні інформаційні джерела щодо сучасного стану взаємодії між медичною службою СБ України із закладами охорони здоров’я МОЗ України, інших військових та відомчих формувань медичної служби в умовах повсякденної готовності.

Мета роботи – вивчити і оцінити сучасний стан взаємодії медичних підрозділів СБ України із закладами охорони здоров’я МОЗ України, іншими військовими та відомчими медичними службами в умовах повсякденної готовності.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Дослідження проводили із використанням соціально-гігієнічних методів: системного аналізу, безпосереднього спостереження, документального обліку [9].

Матеріалами дослідження були звітна документація медичної служби СБ України, законодавчі й інші нормативно-правові документи, що регламентують організацію медико-санітарного забезпечення військовослужбовців СБ України.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Результати проведеного вивчення звітної документації військово-медичних підрозділів СБ

України, системного аналізу законодавчих та інших нормативно-правових документів свідчать [5-8], що організацію їх взаємодії з іншими закладами охорони здоров'я в Україні в умовах повсякденної готовності необхідно розглядати системно з трьох позицій, а саме:

1. Організація взаємодії військово-медичної служби (ВМС) СБ України із закладами охорони здоров'я МОЗ та АМН України.

2. Організація взаємодії військово-медичної служби СБ України із закладами охорони здоров'я інших військових формувань.

3. Організація взаємодії військово-медичної служби СБ України із закладами охорони здоров'я інших міністерств та відомств України.

Встановлено, що в сучасних умовах направлення ВС до закладів охорони здоров'я МОЗ та АМН України військово-медичними підрозділами здійснюється у випадках:

- відсутності в штатному розкладі закладів охорони здоров'я СБ України відповідних фахівців (при необхідності проведення спеціалізованої й висококваліфікованої допомоги) та необхідної матеріально-технічної бази для проведення обстеження і лікування ВС відповідно до затверджених стандартів;

- необхідності у стаціонарному лікуванні ВС регіональних органів СБ України;

- необхідності вирішення відповідних питань медичної евакуації на етапах її проведення при проведенні спеціальних заходів під час антитерористичних операцій і заходів (в т.ч. навчальних);

- надзвичайних ситуацій мирного часу.

Необхідно зазначити, що відповідно до Конституції України, ВС, як і інші громадяни України, мають право на отримання безоплатної медичної допомоги в закладах охорони здоров'я МОЗ України. З урахуванням зазначеного, відповідно до вказівки МОЗ України від 20.03.2002 р. № 03.03.-58/283, надання медичних послуг ВС СБ України закладами охорони здоров'я МОЗ України здійснюється на безоплатній основі.

Враховуючи, що майже 15% звернень за медичною допомогою ВС СБ України реалізуються у закладах охорони здоров'я МОЗ і АМН України, організація ефективної взаємодії між ВМС СБ України та закладами охорони здоров'я АМН і МОЗ України повинна бути одним з основних питань організаційної роботи керівного

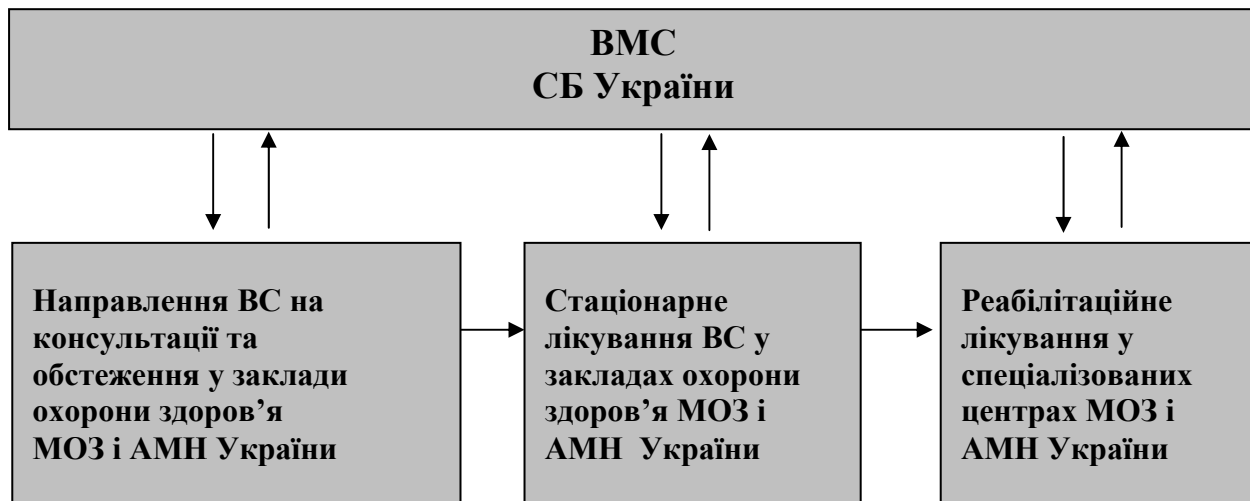
складу ВМС СБ України. Питанням організації цієї взаємодії необхідно приділяти неослабну увагу, оскільки це є одним із важливих напрямків реалізації концепції єдиного медичного простору України.

Доведення змісту організації цієї взаємодії до кожного лікаря-фахівця ВМС СБ України дозволить не тільки підвищити якість надання спеціалізованої медичної допомоги (в т.ч. стаціонарного етапу), а і у разі виникнення необхідності організувати надання висококваліфікованої та високотехнологічної медичної допомоги у відповідності до сучасних стандартів.

Виходячи з існуючої потреби, нами розроблена та впроваджена уніфікована інтегральна функціонально-організаційна модель взаємодії між ВМС СБ України та закладами охорони здоров'я МОЗ України, що може застосовуватися закладами охорони здоров'я СБ України на всіх адміністративних територіях України, а також медичними службами інших військових і відомчих формувань за умов її відповідної адаптації (рис.).

Впровадження запропонованої функціонально-організаційної моделі дозволяє системно організовувати надання медико-санітарної допомоги ВС СБ України відповідно до діючих стандартів та забезпечити ефективне управління цим процесом через використання наявної нормативно-правової бази, з відображенням результатів проведених медичних заходів у особистих медичних книжках кожного ВС для її наступного аналізу та узагальнення, а також для проведення відповідного системного зворотного контролю за наданням медичної допомоги на її спланованих етапах.

Організацію взаємодії між ВМС СБ України із закладами охорони здоров'я військових формувань (Міністерства оборони України (МО України), Служби зовнішньої розвідки України (СЗР України), Головного Управління державної охорони України (УДО України), Державного комітету у справах охорони державного кордону України (Держкомкордон України) необхідно розглядати з позиції саме того, що кожна структура має своє бюджетне фінансування, яке формується через складання проекту кошторису з фактичними потребами розрахунків на медико-санітарну допомогу та затверджується кошторисом наявного фінансування в межах виділених асигнувань, регламентованих Законом України „Про Державний бюджет України ...” на відповідний рік для кожної структури окремо.

Уніфікована інтегральна функціонально-організаційна модель взаємодії між ВМС СБ України і закладами охорони здоров'я МОЗ України в межах єдиного медичного простору

Необхідно зазначити, що відповідними відомчими наказами по кожній ВМС та відомчих системах охорони здоров'я суворо регламентовано категорії осіб, які перебувають на медичному обліку. Так, наприклад, у СБ України наказом від 08.10.2007 р. № 718 „Про затвердження Інструкції про порядок медичного забезпечення в Службі безпеки України” визначені певні категорії осіб, які перебувають на медичному обліку. Однак медичне забезпечення осіб із числа інших військових структур не є порушенням наявної нормативно-правової бази у випадку оформлення договорів на надання медичних послуг, що здійснюється згідно з „Порядком надання медичної допомоги у військово-медичних закладах і взаєморозрахунків за неї між військовими формуваннями”, затвердженим Постановою КМ України від 18.10.1999 р. № 1923.

З урахуванням того, що військово-медичне управління (ВМУ) СЗР України, ВМУ Держкомкордону України, медичний підрозділ УДО України були сформовані при реорганізації спецслужби колишнього СРСР, вони мають по суті єдину організаційно-управлінську структуру.

Так, ВМУ СЗР України створено на базі військово-медичної служби (ВМС) колишнього Головного управління розвідки СБ України (м. Київ). Наприклад, у м. Києві співробітники СЗР проходять лікування за направленням відповідного зразка в закладах охорони здоров'я ВМС СБ України, а з регіональних підрозділів СЗР – у медичних підрозділах регіональних органів СБ України на договірних умовах в межах діючого законодавства.

В сучасних умовах така ж взаємодія здійснюється між ВМС УДО і СБ України.

У зв'язку з відсутністю санаторно-курортно-реабілітаційної бази у СЗР та УДО України для лікування, медичної реабілітації і відпочинку особового складу цих військових структур використовується наявна санаторно-курортна база СБ України у відповідності до діючих нормативно-правових актів.

На момент проголошення незалежності України в серпні 1991 р. на її території дислокувався Західний Прикордонний округ (ЗПО) КДБ СРСР. Відповідно до п. 2 Постанови КМ України від 02.01.1992 р. № 3 „Питання Державного комітету у справах охорони державного кордону України” правонаступником Управління ЗПО КДБ СРСР було визнано Держкомкордон України. На виконання Указу Президії ВР України від 30.08.1991 р. № 1464-ХІІ „Про підпорядкування Україні прикордонних військ, що дислокуються на її території” на баланс Держкомкордону було передано певну лікувальну базу Прикордонних військ колишнього КДБ СРСР: медичні підрозділи загонів, госпіталі (м. Київ, м. Львів, м. Одеса), будинки відпочинку „Аркадія” (м. Одеса), „Прикордонник” (с.м.т. Лівадія, АР Крим), дитячий оздоровчий табір „Прибережний” (м. Євпаторія) і всі медичні служби прикордонних загонів, які функціонують і сьогодні. З урахуванням міцної і оснащеної лікувальної бази, особовий склад Держкомкордону і ветерани ЗПО й інших прикордонних округів колишнього КДБ СРСР, які є громадянами України, обслуговуються існуючою медичною базою цієї організації.

Нами встановлено, що на сьогодні існує необхідність більш широкого налагодження

взаємодії ВМС СБ України із медичними підрозділами МО України в умовах повсякденної готовності. Необхідність цього зумовлена, по-перше, доцільністю проведення сучасних спільних перспективних науково-практичних розробок у сфері військової медицини, по-друге, вирішенням відповідних завдань у межах конструктивної взаємодії під час виконання спеціальних операцій і заходів, в т.ч. антитерористичного характеру.

Потреба в організації взаємодії між ВМС СБ України із закладами охорони здоров'я інших міністерств та відомств (Міністерства Внутрішніх справ України, Міністерства надзвичайних ситуацій України та Міністерства транспорту та зв'язку) зумовлена, в основному, необхідністю виконання спільних спеціальних завдань у межах вирішення питань організації медичного забезпечення за умов надзвичайних ситуацій техногенного, природного і соціально-політичного характеру.

Дані проведеного дослідження дозволяють констатувати, що в сучасних умовах стан наявної взаємодії медичних підрозділів СБ України із закладами охорони здоров'я інших військових та відомчих формувань медичної служби в умовах повсякденної готовності проводиться відповідно до їх основних організаційних аспектів функціонування. Однак, з урахуванням нових загроз та викликів у сфері глобальної, регіональної та на-

ціональної безпеки виникає необхідність щодо удосконалення нормативно-правової бази, яка забезпечить більш дієве функціонування окремих підсистем єдиного медичного простору України з урахуванням стратегічного планування.

ВИСНОВКИ

1. Проведене вивчення питань взаємодії військово-медичної служби СБ України з медичними службами інших міністерств та відомств дозволило оцінити сучасний стан їх взаємодії.

2. Встановлено, що наявна взаємодія медичних підрозділів СБ України із закладами охорони здоров'я інших військових та відомчих формувань медичної служби в умовах повсякденної готовності проводиться з урахуванням їх основних організаційних аспектів функціонування.

3. Доведено, що вирішення проблеми організації взаємодії військово-медичної служби СБ України з медичними службами інших міністерств та відомств необхідно здійснювати через удосконалення нормативно-правової бази України, що забезпечить більш дієве функціонування окремих підсистем системи охорони здоров'я України в межах єдиного медичного простору не тільки в умовах постійної готовності, а і при виникненні надзвичайних ситуацій техногенного, природного і соціально-політичного характеру.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Варус В.І. Стратегія превентивної медицини в охороні професійного здоров'я військовослужбовців Збройних сил України у XXI сторіччі / В.І. Варус // Наука і оборона. – 2001. – №2. – С. 20-23.

2. Військово-медична підготовка / М.І. Бадюк, В.П. Токарчук, В.В. Солярик [та ін.]. – К.: „МП Леся”, 2007. – 484 с.

3. Волик О.М. Динаміка показників здоров'я військовослужбовців Збройних Сил України кадрового складу за даними щорічної статистичної звітності / О.М. Волик // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я. – 2002. – №3. – С. 15-17.

4. Концепція професійного здоров'я військовослужбовців у Програмі будівництва та розвитку Збройних сил України / Білий В.Я., Шохін О.О., Вовкодав М.М. [та ін.] // Наука і оборона. – 2000. – №3. – С. 22-26.

5. Питання Державного комітету у справах охорони державного кордону України [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 02.01.1992 р. № 3. – Електрон. дан. (1 файл). – 2008. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua. – назва з екрана.

6. Порядок надання медичної допомоги у військово-медичних закладах і взаєморозрахунків за неї

між військовими формуваннями [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 18.10.1999 р. № 1923. – Електрон. дан. (1 файл). – 2008. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua. – назва з екрана.

7. Про затвердження Інструкції про порядок медичного забезпечення в Службі безпеки України [Електронний ресурс]: наказ СБ України від 8 жовтня 2007 р. № 718. – Електрон. дан. (1 файл). – 2008. – Режим доступу: www.sbu.gov.ua. – назва з екрана.

8. Про підпорядкування Україні прикордонних військ, що дислокуються на її території [Електронний ресурс]: указ Президії ВР України від 30.08.1991 р. № 1464-ХІІ. – Електрон. дан. (1 файл). – 2008. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua. – назва з екрана.

9. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / під. ред. Ю.В. Вороненка, В.Ф. Москаленка. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – 680 с.

10. Тітов Г.І. Наукове обґрунтування оптимізації системи профілактики інвалідизуючих захворювань у військовослужбовців Служби безпеки України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мед. наук : спец. 14.02.03 „Соціальна медицина” / Г.І. Тітов. – К., 2008. – 20с.